Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

6 май 2020 година*

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Помощи, предоставяни от държавите — Решение на Европейската комисия, с което схема за помощи се обявява за съвместима с вътрешния пазар — Национално законодателство, изключващо възможността за предоставяне на помощ по разрешената схема при неспазване на условие, непредвидено в решението на Комисията“

По съединени дела C-415/19—C-417/19

с предмет три преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия) с актове от 4 декември 2018 г., постъпили в Съда на 28 май 2019 г., в рамките на производства по дела

Blumar SpA (C-415/19),

Roberto Abate SpA (C-416/19),

Commerciale Gicap SpA (C-417/19)

срещу

Agenzia delle Entrate,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: M. Safjan, председател на състава, J.-C. Bonichot (докладчик), председател на първи състав, и L. Bay Larsen, съдия,

генерален адвокат: E. Танчев,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Blumar SpA и Commerciale Gicap SpA, от G. Mameli, R. Esposito и R. Altieri, G. Mameli, avvocati,

– за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от G. De Socio, avvocato dello Stato,

* Език на производството: италиански.

– за Европейската комисия, от P. Stancanelli и F. Tomat, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

Определение

1 Преюдициалните запитвания са относно тълкуването на член 108, параграф 3 ДФЕС, на принципа на пропорционалност и на Решение C(2008) 380 на Комисията от 25 януари 2008 г., „Държавна помощ № 39/2007 — Италия — Данъчен кредит за нови инвестиции в необлагодетелствани райони“ (наричано по-нататък „решението от 25 януари 2008 г.“).

2 Запитванията са отправени в рамките на три отделни спора съответно на Blumar SpA, Roberto Abate SpA и Commerciale Gicap SpA с Agenzia delle Entrate (данъчна администрация, Италия) по повод отказа на последната да предостави на тези дружества данъчен кредит в рамките на схема за държавни помощи, разрешена по силата на решението от 25 януари 2008 г.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 С решението от 25 януари 2008 г. Европейската комисия приема, че схемата за помощи, предвидена в legge n. 296 contenente « Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2007) » (Закон № 296 за приемане на годишния и многогодишния държавен бюджет (Закон за бюджета за 2007 г.) от 27 декември 2006 г. (редовна притурка към GURI № 299, 27 декември 2006 г., наричан по-нататък „Закон № 296/2006“), с която се въвежда данъчен кредит за закупуването на оборудване, предназначено за производствени обекти, разположени в някои региони в южна Италия (наричан по-нататък „разглежданият данъчен кредит“), е съвместима с общия пазар по силата на член 87, параграф 3, букви а) и в) ЕО.

Италианското право

4 Разглежданият данъчен кредит е въведен с член 1, параграфи 271—279, от Закон № 296/2006, считано от данъчния период, следващ текущия към 31 декември 2006 г. данъчен период, до приключването на текущия към 31 декември 2013 г. данъчен период.

5 Разпоредбите на член 1, параграф 1223 от този закон са отменени, но възпроизведени в идентичния текст на член 16bis, параграф 11 от legge n. 11 che reca norme generali sulla partecipazione dell'Italia al processo normativo dell'Unione europea e sulle procedure di esecuzione degli obblighi comunitari (Закон № 11 за приемане на общи разпоредби относно участието на Италия в законодателния процес на Европейския съюз и процедурите за изпълнение на общностните задължения) от 4 февруари 2005 г. (GURI № 37, 15 февруари 2005 г., наричан по-нататък „Закон № 11/2005“). Според посочените разпоредби:

„Получателите на помощ по член 87 ЕО могат да се възползват от тези облекчения само ако декларират, съгласно член 47 от консолидирания текст на [decreto del Presidente della Repubblica n. 445 (декрет № 445 на президента на републиката) от 28 декември 2000 г. (редовна притурка към GURI № 42, 20 февруари 2001 г.)] и правилата, въведени с декрет на

министър-председателя, който трябва да се публикува в *Gazzetta ufficiale*, че не са сред тези, които са получили и впоследствие не са възстановили или внесли в блокирана сметка помощта, определена от Европейската комисия за неправомерна или несъвместима и упомената в декрета, посочен в настоящия параграф“.

6 Decreto del Presidente del Consiglio dei ministri (декретът на министър-председателя) от 23 май 2007 г. (GURI № 160, 12 юли 2007 г.) урежда правилата за изготвяне на декларацията, „заместваща удостоверителния акт“, упомената в предходната точка (наричана по-нататък „клетвена декларация“). В член 4, параграф 1 посоченият декрет предвижда, че въпросната декларация „се отнася за помощите, чието възстановяване Комисията е разпоредила в съответствие със следните решения:

a) Решение на Комисията от 11 май 1999 г. […] относно схемите за помощи, изпълнявани в Италия, представляващи мерки за заетост под формата на предоставени предимства във връзка със сключването на договори за обучение и на трудови договори […]

b) Решение на Комисията от 5 юни 2002 г. […] за държавна помощ във връзка с данъчното освобождаване и кредитите при преференциални условия, предоставяни от Италия на предприятия за обществени услуги с мажоритарна публична акционерна собственост […]

c) Решение на Комисията от 30 март 2004 г. […] относно схемата за държавни помощи, изпълнявана от Италия, във връзка със спешните разпоредби в областта на заетостта […]

d) Решение на Комисията от 20 октомври 2004 г. […] относно схемата за държавни помощи, изпълнявана от Италия в полза на предприятия, осъществяващи инвестиции в общините, пострадали от природни бедствия през 2002 г. […]“.

7 Член 2 от decreto legge n. 97 (декрет-закон № 97) от 3 юни 2008 г., преобразуван в закон и изменен с legge n. 129 (закон № 129) от 2 август 2008 г. (GURI № 180, 2 август 2008 г.), предвижда максималните размери на разполагаемите средства за различните години, през които се прилага помощта, и урежда процедурата за достъп до разглеждания данъчен кредит, като по-специално предвижда за инвестиционните проекти, които вече са осъществени към датата на влизане в сила на този декрет-закон, задължение за заинтересованите лица да представят на данъчната администрация формуляр, като в противен случай губят помощта, в определен срок, с който се „запазва правото“ за ползване на този данъчен кредит.

Споровете в главните производства, преюдициалният въпрос и производството пред Съда

8 Фактите в основата на трите спора в главните производства по дела C-415/19—C-417/19 са почти идентични. Те могат да бъдат обобщени по следния начин.

9 Всеки от жалбоподателите по делата, предмет на главните производства, е поискал от данъчната администрация да му бъде предоставена възможността да се възползва от разглеждания данъчен кредит.

10 Данъчната администрация отхвърля техните искания, тъй като към искането си не са приложили клетвена декларация.

11 Жалбите, които подават срещу тези решения, са отхвърлени както в първоинстанционното, така и във въззивното производство.

12 В жалбите си до запитващата юрисдикция, а именно Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия) жалбоподателите изтъкват нарушение както на член 108, параграф 3 ДФЕС, така и на Решението от 25 януари 2008 г. и на принципа на пропорционалност.

13 Запитващата юрисдикция се пита относно съответствието на разглежданата в главните производства италианска правна уредба с правото на Съюза, тъй като, от една страна, предоставянето на разглеждания данъчен кредит може да бъде отказано единствено поради това че заявителят е получил помощ, обявена от Комисията за несъвместима с вътрешния пазар, без да е необходимо да му е връчван акт за възстановяване, и от друга страна, в случая не е налице просто спиране на изплащането на нова помощ, а окончателен отказ за предоставянето на такава. В това отношение запитващата юрисдикция се пита и относно съответствието на националното право с принципа на пропорционалност.

14 При това положение Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос, идентичен по съдържание и по трите дела, предмет на главните производства:

„Съвместими ли са член 1, параграф 1223 от Закон [№ 296/2006] (понастоящем член 16 bis, параграф 11 от Закон [№ 11/2005]) и декретът на министър-председателя от 23 май 2007 г. с правната уредба [на Съюза], с оглед на разпоредбата на член 108 [параграф] 3 ДФЕС, тълкуван в [решение от 15 май 1997 г., TWD/Комисия (C-355/95 P, EU:C:1997:241)], с Решение[то от 25 януари 2008 г.] и с принцип[а на правото на Съюза] на пропорционалност?“.

15 С акт от 28 юни 2019 г. председателят на Съда съедини дела C-415/19—C-417/19 за целите на писмената фаза на производството и на определението.

По преюдициалния въпрос

16 Съгласно член 99 от Процедурния правилник на Съда, когато отговорът на преюдициален въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика или отговорът не оставя място за разумно съмнение, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.

17 Тази разпоредба следва да се приложи по настоящите дела.

18 С поставения въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 108, параграф 3 ДФЕС, решението от 25 януари 2008 г. и принципът на пропорционалност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат законодателство на държава членка, съгласно което предоставянето на държавна помощ по схема за помощи, въведена от тази държава членка и разрешена с посоченото решение, зависи от декларация на заявителя, че не е получавал помощи, считани от Комисията за незаконосъобразни и несъвместими, които не е възстановил или внесъл по блокирана сметка, дори да не му е било отправяно искане за възстановяване и въпреки факта, че въпросното решение не предвижда изрично такова изискване.

19 От практиката на Съда, установена с решение от 15 май 1997 г., TWD/Комисия (C-355/95 P, EU:C:1997:241), на което се позовава запитващата юрисдикция в своите актове за преюдициално запитване и в поставения въпрос, следва, че Комисията има основание да постави изплащането на нова помощ в зависимост от възстановяването на помощи, обявени за незаконосъобразни и несъвместими с вътрешния пазар. Действително, Съдът е постановил, че Комисията, от една страна, е компетентна да вземе предвид евентуалния ефект на натрупване на невъзстановените предходни неправомерни помощи и на новите помощи, и от друга страна, би могла да

констатира съвместимостта на нови помощи с общия пазар едва когато данните, с които разполага, ѝ позволяват да направи такъв извод (вж. в този смисъл определение от 21 януари 2010 г., Iride и Iride Energia/Комисия, C-150/09 P, непубликувано, EU:C:2010:34, т. 70).

20 В случая от преписката, предоставена на Съда, е видно, че в решението си от 25 януари 2008 г. Комисията отчита, че разглежданото в главните производства национално законодателство не допуска предоставяне на разглеждания данъчен кредит на заявител, който е получил помощ, обявена от Комисията за незаконосъобразна и несъвместима, когато му е било отправено искане за възстановяване, но помощта не е била възстановена или внесена по блокирана сметка.

21 Следва да се констатира, че това национално законодателство, макар да цели да гарантира спазването на условията, посочени от Съда в решение от 15 май 1997 г., TWD/Комисия (C-355/95 P, EU:C:1997:241), въвежда по-ограничителни условия, тъй като предвижда отказ да се изплати държавната помощ единствено поради това че заявителят не е представил клетвена декларация, независимо дали действително е получил помощ, обявена за незаконосъобразна и несъвместима или евентуално от наличието на искане за възстановяване на тази помощ, отправено до него.

22 Същевременно подобно изискване не накърнява задълженията, упоменати в това съдебно решение, нито пък изменя схемата за помощи, разрешена с решението от 25 януари 2008 г. Следователно изискването не може да постави под съмнение съвместимостта с вътрешния пазар тази схема и поради това не би могло да се счита за противоречащо на решението от 25 януари 2008 г.

23 В допълнение, както отбелязва Комисията в писменото си становище, макар член 108, параграф 3 ДФЕС да задължава държавите членки да уведомяват Комисията относно плановете си в областта на държавните помощи, преди да започнат тяхното прилагане, той не ги задължава да предоставят помощ, макар същата да е част от одобрена с решение на тази институция схема. Подобно решение има единствено за цел и последица да разреши определена схема за помощ, обявявайки я за съвместима с вътрешния пазар, но не и да я налага на съответната държава членка (вж. в този смисъл решения от 20 ноември 2008 г., Foselev Sud-Ouest, C-18/08, EU:C:2008:647, т. 16 и от 20 май 2010 г., Todaro Nunziatina & C., C-138/09, EU:C:2010:291, т. 52, както и определение от 30 май 2018 г., Янчев, C-481/17, непубликувано, EU:C:2018:352, т. 22).

24 Следователно решението на Комисията, с което се одобрява схема за държавни помощи, не е пречка съответната държава членка да запази възможността да откаже предоставянето на помощ в рамките на тази схема (вж. в този смисъл определение от 30 май 2018 г., Янчев, C-481/17, непубликувано, EU:C:2018:352, т. 22).

25 В случая обстоятелството, че с оглед на въведената система за обработване на заявленията и определянето на максимален размер на разполагаемите средства отказът да бъде предоставен разглежданият данъчен кредит поради липсата на клетвена декларация би бил окончателен, също не би могло да постави под съмнение предходните съображения.

26 При това положение подобно изискване също не би могло да се счита за намиращо се в противоречие с принципа на пропорционалност.

27 Поради това на преюдициалния въпрос следва да се отговори, че член 108, параграф 3 ДФЕС, решението от 25 януари 2008 г. и принципът на пропорционалност трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат законодателство на държава членка, съгласно което предоставянето на помощ по схема за помощи, въведена от тази държава членка и разрешена с посоченото решение, зависи от декларация на заявителя, че не е получавал помощи, обявени от Комисията

за незаконосъобразни и несъвместими, които не е възстановил или внесъл по блокирана сметка, дори да не му е било отправяно искане за възстановяване и въпреки факта, че въпросното решение не предвижда такова изискване.

По съдебните разноски

28 С оглед на обстоятелството, че за страните по главните производства настоящите дела представляват отклонение от обичайния ход на производствата пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Член 108, параграф 3 ДФЕС, Решение C(2008) 380 на Комисията от 25 януари 2008 г., „Държавна помощ № 39/2007 — Италия — Данъчен кредит за нови инвестиции в необлагодетелствани райони“, и принципът на пропорционалност трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат законодателство на държава членка, съгласно което предоставянето на помощ по схема за помощи, въведена от тази държава членка и разрешена с посоченото решение, зависи от декларация на заявителя, че не е получавал помощи, обявени от Европейската комисия за незаконосъобразни и несъвместими, които не е възстановил или внесъл по блокирана сметка, дори да не му е било отправяно искане за възстановяване и въпреки факта, че въпросното решение не предвижда такова изискване.

Подписи